

Fig. 1. Snoldelev. Ydre, set fra Syd. V. H. 1938

SNOLDELEY KIRKE

TUNE HERRED

Kirken blev 1396 af Roskildebispen henlagt til Sakristanembedet ved Domkirken og fulgte dette endnu efter Reformationen[1]. Blandt Embedets Indehavere i luthersk Tid var Magister Morten Pedersen (sml. Prædikestol) og Magister Poul Pedersen (sml. †Altertavle og Kalk). Kirken, der endnu 1666 nævnes som Kapitlets[2], blev 1687 solgt fra Kronen[3] og tilhørte senere Peder Benzon, der oprettede Hovedgaarden Benzonseje (Risbyholm) i Ørsted Sogn. Med denne Gaard kom den fra hans Dødsbo 1737 til Oberst Chr. F. Schumachers Enke, Kirstine Katrine Leegaard (sml. †Alterklæde, †Vinflaske)[4] og forblev siden i Privateje. Den overgik til Selveje 1. Januar 1909.

Kirken ligger i Nordkanten af Byen, højt paa et Terræn, som falder stærkt mod Øst og navnlig mod Syd, hvor der er flere høje Terrasser. Kirkegaarden, fra hvilken der er vid Udsigt, grænser i Øst til Præstegaardens Ladelænge og hegnes iøvrigt af moderne Mure af kløvet Kamp og Mursten.

Fra en *ældre †Trækirke* stammer rimeligvis en *Stavplanke*[5], der er genanvendt over Norddøren i den romanske Kirke. Mens Planken — saavidt det kan afgøres uden fuldstændig Udhugning — synes at have bevaret sin oprindelige Længde, 174 cm og Tykkelse, 9,5 cm, er dens fremadvendende Kant af-

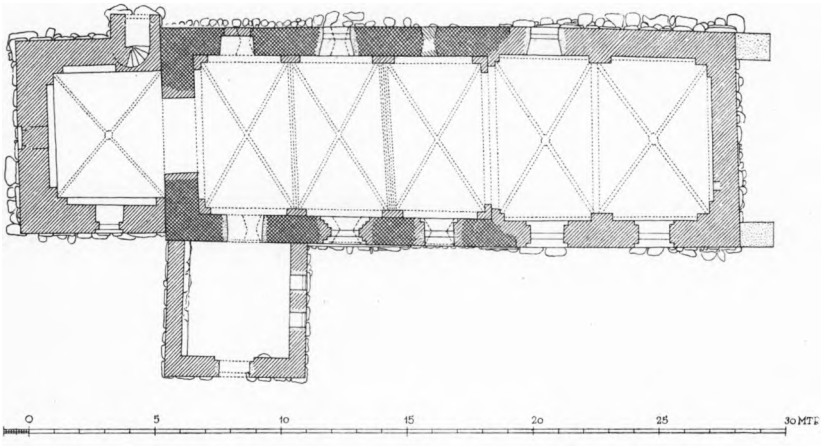

Fig. 2. Snoldelev. Plan. 1:300. Maalt af C. G. S. 1934.

hugget, saaledes at Bredden nu kun er 41 cm; i den anden Side, der støder op mod en smallere Planke, føles en ret dyb Not. En Afiasning paa den oprindelig indvendige Side af Plankens Fodende og en ca. 5 cm høj, 2 cm dyb, stærkt underskaaren Fals paa den udvendige, antyder, at Planken dels har været notet ned i, dels har redet over Fodremmen; foroven paa den udvendige Side er der ligeledes en Afiasning.

Kirken er et Langhus, bestaaende af romansk Skib og sengotisk Østparti, med to sengotiske Tilbygninger, Vaabenhus foran Syddøren og Taarn i Vest. Orienteringen har nordlig Afvigelse.

Af det *romanske Anlæg* staar nu kun det ret lange Skib, bygget af *Kridtsten, Fraadsten* og enkelte *Kampesten.* Kvadrene er veltildannede, af stærkt varierende Størrelser, lagt i ret jævne Skifter og med enkelte Overfalsninger; Ydermurene bærer Spor af et groft Pudslag, og indvendig har de ophuggede Overvægge et tyndt, hvidkalket, oprindeligt Pudslag. Murene har mod Sædvane synlig Syld af ret store, flade Kampesten, og derover er der i Syd bevaret Dele af en ca. 40 cm høj Skraakantsokkel; den romanske Murhøjde over Sokkelen er ca. 4,35 m. Sydmuren prydes af den karakteristiske Udsmykning, der saa ofte træffes paa Roskildeegnens Fraadstenskirker (dog som Regel kun paa Koret), idet dens øvre Del ved Lisener er opdelt i tre 8 cm dybe Blændingsfelter, der hver afsluttes af fem Rundbuer (Fig. 3); mens Endelisenerne har en usædvanlig Bredde (172 cm), er de mellemfaldende kun 20 cm brede, et Forhold, som kendes fra det oprindelige Kor paa Roskilde Vor Frue (sml. S. 62, Fig. 7 og S. 64). Midt i hvert Blændingsfelt har der været et rundbuet Vindue, men kun det vestligste af disse er bevaret, tilmuret med Munkesten ved Vaabenhusets Opførelse; Vinduet maaler udvendig, hvor det har Karme af Kridt og Stik af Fraadsten, 120 x 70 cm, og den indvendige Bredde er om-

kring 90 cm. De to øvrige Vinduer i Syd, hvis Stik er synlige over de senere indbyggede Hvælv, er udvidede (sml. ndf.). Mærkelig nok har Nordmuren ingen Blændinger, men ligesom den søndre tre højtsiddende, nu tilmurede Vinduer, der i Maal svarer til det vestligste Sydvindue. Af de ret vestligt anbragte Døre er den rundbuede, nordre bevaret, tilmuret med Munkesten i ydre Murflugt, hvor dens Bredde er 104 cm og dens Højde 210 over en 30 cm høj, oprindelig Tærskelsten; indvendig er Døren afdækket med ældre Planker (sml.

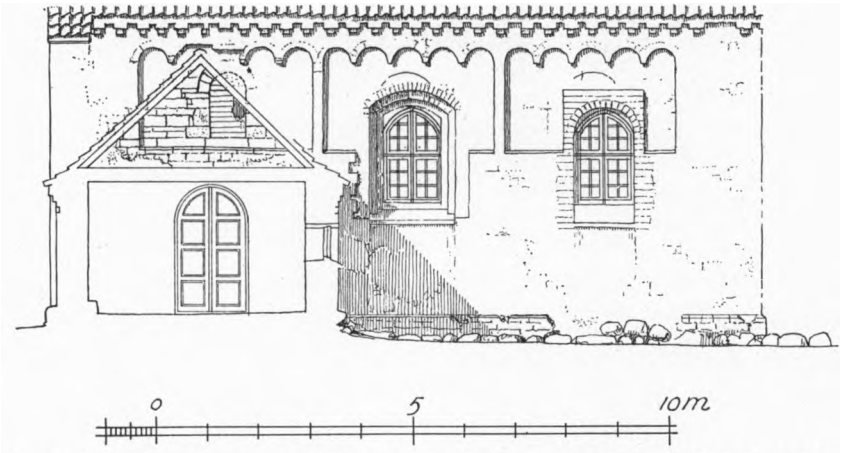
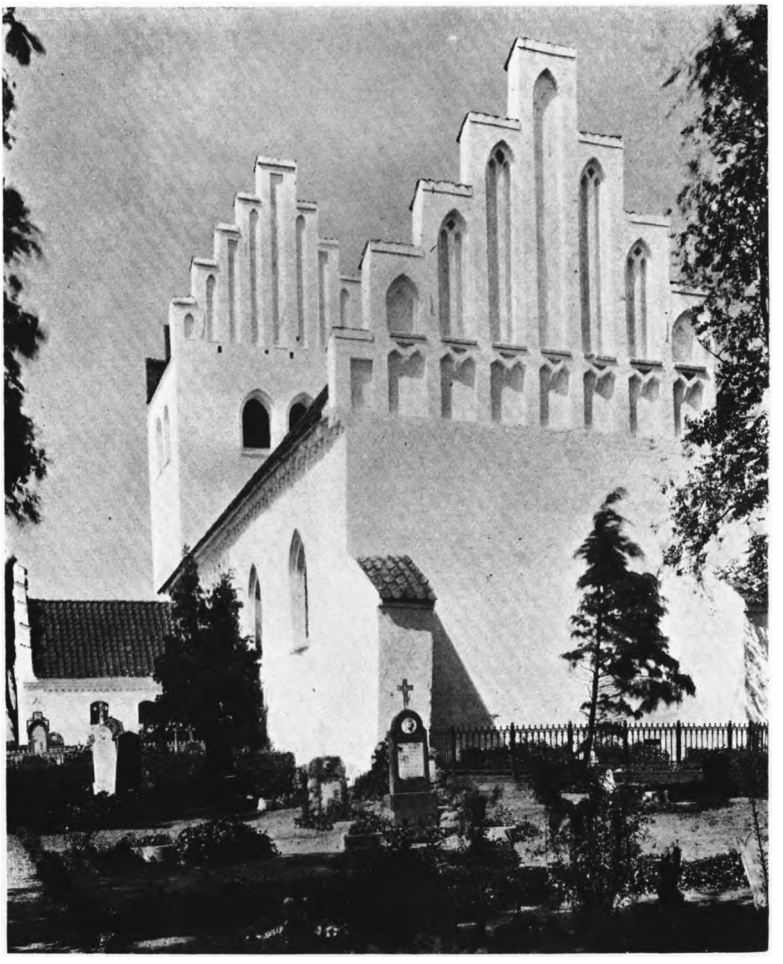

Fig. 3. Snoldelev. Opstalt af Skibet, set fra Syd. 1:150. Maalt af C. G. S. 1934.

ovfr.). Syddøren er omdannet i moderne Tid. Den vestre Taggavl, der staar under det gotiske Taarn, er sat af meget store Kridtkvadre og har bevaret sine skraa Taglinier.

Ændringer og Tilføjelser. Det ældste af de Byggearbejder, der kan paavises, er en i *senromansk* Tid foretagen Udvidelse af Sydmurens to østligste Vinduer til en indvendig Bredde af omkring 120 cm. Sikkert i Forbindelse hermed blev de pudsede Vægge ophugget med Pikhammer og forsynet med et Lag fint, glittet Puds, som bærer Rester af romanske Kalkmalerier (sml. S. 1026); Pudsen er ført ind paa de to Vinduers smige Karme.

Hvælv. Mens det romanske Kor endnu stod, er Skibet i 1300'rne blevet dækket med tre Fag Krydshvælv, som er Helsten tykke forneden; de hviler paa Helstens falsede Hjørnepiller, halvtredie Sten brede, ufalsede Vægpiller, alle med ensidige, forneden skraakantede Kragbaand, der nu er ret stærkt forhuggede. Skjoldbuerne har spidst Forløb, Gjordbuerne nærmest rundt, og de sidste er som i Reerslev (S. 998) udført af profilerede Formsten, den østre med femdelt Profil, den vestre tredelt, begge med Platteryg (Fig. 5a-b); Gjordbuerne hviler paa delvis ødelagte Kridtstenskonsoller af Form som Mandshoveder, der ogsaa støtter de Halvsten brede Ribber, som i Øst- og

P. N.1915

Fig. 4. Snoldelev. Ydre, set fra Sydøst.

Vesthjørnerne bæres af profilerede Konsoller. Af Kapperne har de søndre og nordre markeret Ryglinie; ingen Overribber.

Vaabenhuset foran Syddøren, som efter Blændingsdekorationen maa henføres til omkring Midten af 1400'rne, er af Munkesten i Munkeskifte over fremspringende Kampestenssyld. Flankemurene har Savskifte under to udkragede Skifter, og i den østre er der to smaa, moderne Vinduer. Den udvidede, fladbuede Dør sidder i oprindeligt, spidsbuet Spejl, og den nitakkede Gavl prydes af tre Høj blændinger, den midterste meget bred, spidsbuet, tvillingdelt af en ret lang Hængestav over afrundet Konsol og kronet af en Cirkelblænding, de to yderste med uregelmæssige Stik, det vestre skævt rundbuet, det østre bredt spidsbuet. Det Indre har fladt, gipset Træloft.

Taarnet er af blandet Materiale, forneden hovedsagelig af Kridtkvadre og

foroven af Munkesten i Munkeskifte. Taarnrummet, som aabner sig mod Skibet med en spidsbuet Arkade, har til de andre Sider spidsbuede Spareblændinger, af hvilke den nordre af Hensyn til Trappen er smal og forskudt mod Vest. I Syd og Vest er der et oprindeligt, fladbuet, falset Vindue i spidsbuet Spejl, det vestre tilmuret allerede i gotisk Tid, det søndre omdannet i Stikket. Rummet dækkes af et samtidigt Hvælv med Kvartstens Ribber samlet om et Topkvadrat; Helstens Overribber. Trappehuset i Nord har fladbuet, nu ufalset Dør i spidsbuet Spejl, rund Spindel, Loft af fladbuede Binderstik og fladbuet Underdør. Mellemstokværket er ganske lavt, men det har oprindelig været højere, og umiddelbart over Klokkestokværkets

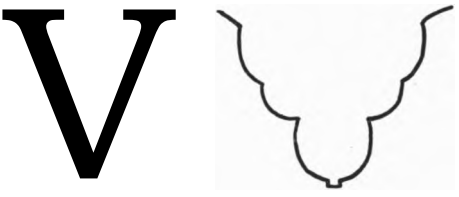

Fig. 5a—b. Snoldelev. Gjordbueprofiler. 1:10. Maalt af El. M. 1946 (S. 1023).

nuværende Gulv ses til hver af de frie Sider en lille, fladbuet, falset Glug, der har givet Lys til Rummet; kun den nordre Glug er aaben. Klokkestokværket har til hvert Verdenshjørne et spidsbuet, falset Glamhul-Par; Gavlene, af hvilke den vestre er ommuret i ny Tid og den østres Spids fornyet 1878 (Synsforretn.), har ni Høj blændinger skiftevis med spidsbuet og vandret falset Afdækning, samt et tilsvarende Antal Kamtakker (Fig. 4).

Østforlængelsen, fra Tiden hen mod 1525, er over en meget høj og stærkt fremspringende Syld opført, dels af Materialer fra det romanske Kor, dels af Munkesten. Langmurene har Bloktandgesims, og i den søndre er der to spidsbuede, ind- og udvendig falsede Vinduer. Gavlen (Fig. 4) er blændingsprydet og etagedelt; nederst er der en lav Række Blændinger, den yderste til hver Side med vandret, falset Afdækning, de syv mellemliggende med dobbelt Spærstik over skraat afskaaren Konsol; hver af disse syv krones af en ganske lille, trekantet Blænding, hvis nedadvendende Sider følger Spærstikket, og herover er der syv spidsbuede Høj blændinger, den midterste af disse med siksakmuret Bund, de to følgende til hver Side stavværksagtigt opdelt (to slanke, spærdækkede Blændinger med Rude i Topfeltet) og de yderste med dobbelt Fals. Gavlen afsluttes med ni brynede Kamtakker, der korresponderer med Blændingerne. Til denne ret særprægede Gavl findes ialfald to Paralleller: Lellinge Kirkes Taarn (DK. Præstø S. 231, Fig. 1) og Hellested Kirkes Nordkapel (DK Præstø S. 415, Fig. 3), der begge svarer saa nøje til Snoldelev, at alle tre Gavle maa have haft samme Bygmester eller i det mindste være

V. H.1938

Fig. 6. Snoldelev. Alterbordsforside 1613 og Empire-Altertavle paa Baggrund af Kalkmalerier i Ung-Renaissance (S. 1026 f.).

udført efter samme Forlæg. — Korpartiets Indre dækkes af to Fag Krydshvælv, hvis Piller i store Træk efterligner Skibets; Skjoldbuerne er kun Halvstens, Gjordbuerne Helstens, og de Halvstensribber mødes i smaa Topkvadrater; Kapperne er mere puklede end Skibets og forsynet med Helstens Overribber, som forneden er rulskiftemurede, foroven lette med Trinkamme af Løbere. I Østvæggen en tilmuret Gemmeniche.

Samtidig med Østpartiet er Skibets Bloktandgesims, og fra sengotisk Tid stammer ogsaa Skibets to Sydvinduer, af hvilke det vestre, fladbuede og rigt falsede sikkert er ældre end det højt fladbuede, enkelt falsede østre, der er noget ændret i Lysningen.

Kirken staar hvidtet med Undtagelse af Taarnets nye Vestgavl. Fra moderne Tid stammer Langhusets to Nordvinduer og de spidsbuede Vinduesrammer samt Korgavlens overvejende af Kamp opførte Støttepiller. Langhusets Tagværker er sengotiske, men fra forskellig Tid, af Eg, Dragerstolstype, mærket med Huljernsstregnumre; Vaabenhusets og Taarnets er nye, af Fyr. Alle Tage er nu hængt med Vingetegl, Kamtakkerne med Munketegl. 1688 var Langhuset tækket med Bly (Tingbog).

P. N.1917

Fig. 7. Snoldelev. Alterkalk 1598 (S. 1028).

KALKMALERIER

I Kirken findes sparsomme Rester af *romanske* Kalkmalerier og Stukglorier over Hvælvene, og ogsaa paa Skibets Vægge har man ved Reparationer truffet spredte Farvespor paa det oprindelige Pudslag. Over og Øst for Norddøren fremkom ved en Undersøgelse gule, gulbrune, rødlige og hvide Farver paa glittet Puds, uden at dog nærmere Detailler kunde bestemmes. Fra en senere, men endnu katolsk Tid stammer et Indvielseskors i røde og graa Farver Øst for Norddøren, malet paa et tykt, ujævnt Hvidtelag.

Ung-Renaissancemalerier fra ca. 1550—75 (Fig. 6) afdækkedes 1926 paa Østforlængelsens Østvæg og restaureredes samme Aar[6]. De er bygget op som Baggrund for en Altertavle, idet et firkantet Felt, lidt mindre end den nuværende Tavles Størrelse staar ubemalet, indrammet af brede Randstreger. Malerierne, der fylder hele det østre Skjoldbuefelt til Vederlagshøjde, bestaar forneden (paa hver Side af Altertavlen) af et Bælte med storbladet Rankeslyng og Frugter, fra hvilke et enkelt lille Kerubhoved titter frem. Herover findes korresponderende Scener fra det gamle og det nye Testamente, anbragt symmetrisk om et Træ, der er brunt og vissent mod de gammeltestamentlige, grønt og frodigt mod det nye Testamentes Billeder. Til Grund for Maleriet ligger Titelbladet i Christian 3.s Bibel, der udkom 1550. Nederst mod Nord ses Syndefaldet og Døden, der jager to nøgne Mennesker med sin Le, det sidste Motiv svarende til Bibelens Skelet, som ligger paa en Sarkofag; Øst for den syndende Adam og Eva staar Aaron og Moses med Lovens Tavler; her har Titelbladet Moses, der modtager Lovens Tavler af Herren. Titelbladets Scene med Kobberslangen forneden har Kalkmaleren af Pladshensyn flyttet op til højre for Moses og Aaron. Ved Foden af det symbolske Træ sidder en Mand, mens en staaende Mand (Titelbladet har her to) peger mod Korset og de nytestamentlige Scener: øverst et Englebarn svævende med Korset paa Ryggen, Engelens Forkyndelse for Hyrderne, Kristus paa Korset, under hvis søndre Tværarm en knælende Kvinde og Gudslammet og endelig nederst den opstandne Kri-

stus, der jager sit Spyd i en Drage (Synden og Døden); alle Billeder svarer her ret nøje til Titelbladets, blot knæler Kvinden paa dette over Korsarmen og er vendt mod det korsbringende Englebarn. Malerierne er stilfærdigere, stivere og mere ubehjælpsomme end Træsnittets svulmende Figurer og levende Skildring. Farverne, der er malet paa Hvidtekalk, er overvejende rødt, gult og lidt grønt; Konturerne er sorte.

K. W. 1945

Fig. 8. Snoldelev. Sygekalk 1641 (S. 1029).

INVENTAR

Alterbord, sikkert samtidigt med Østforlængelsen, raat opført af Munkesten og Kamp; i Sydsiden en stor, fladbuet Niche. I Oversiden fandtes o. 1700 en *Helgengrav*[1]*,* der var dækket af en firkantet Sten og indeholdt et Stykke sammensyet Silketøj, hvori laa »et Stykke Been, nogen Røgelse, noget Balsam, som endnu havde sin Lugt, og et Stykke rødbrunt Træ«. Knoglen, der er anatomisk bestemt som Mellemfodsbenet af et Svin, samt et Stykke buet Bronzeplade, sikkert af et Kar, opbevares midlertidigt i Præstegaarden.

Alterbordspanel (Fig. 6), maaske fra 1613 (sml. †Altertavle S. 1028), svarende til Smørum (S. 596) og som dette utvivlsomt udført af Anders Nielsen Hatt. Forsiden har tre Arkadefelter med Profilkapitæler og Fladsnit i det omløbende Rammeværk; de flankeres af joniske Hermer, skiftevis en mandlig og en kvindelig, alle med nøgen Overkrop og paa Skafterne Frugtbundter ophængt i Ringe og Baand. Paa Nord- og Sydsiden er der kun een bred Fylding flankeret af riflede Pilastre med Profilkapitæler. Over Frisen løber en Tandsnitgesims. Stafferingen[8] er fra 1926 og har afløst en Egetræsmaling.

†*Alterklæde,* nævnt 1759, af rødt Damask, »derpaa med Sølvtraad broderet sal. Obristinde Schumachers Vaaben, som er to Afdeelinger, i dend ved højre Side er en Vildmand, venstre Side en Svane, over Vaabenet en Krone og der over i en Runddeel K. K. Leegaard« (Præsteindb.).

Altertavle (Fig. 6) i Empire fra Begyndelsen af 1800'rne, formet som en Portal med to Par korintiserende Søjler, hvis høje Prydbælter har krydsende Streger med smaa Prikrosetter; over Tandsnitgesimsen krones Tavlen af en

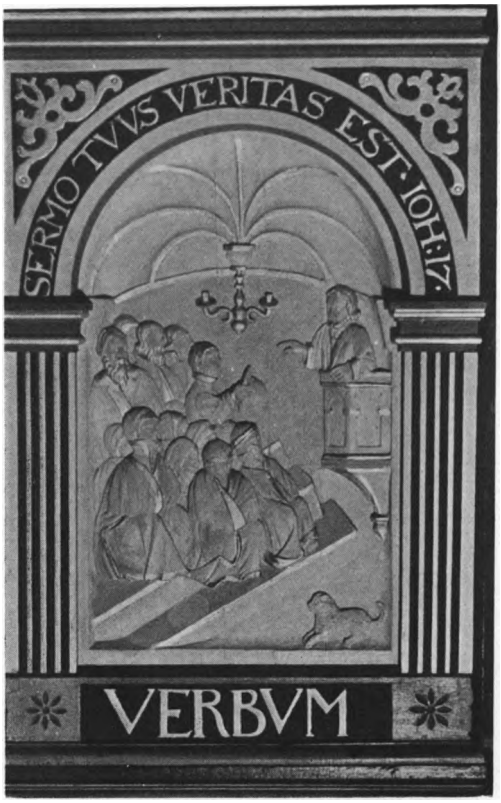
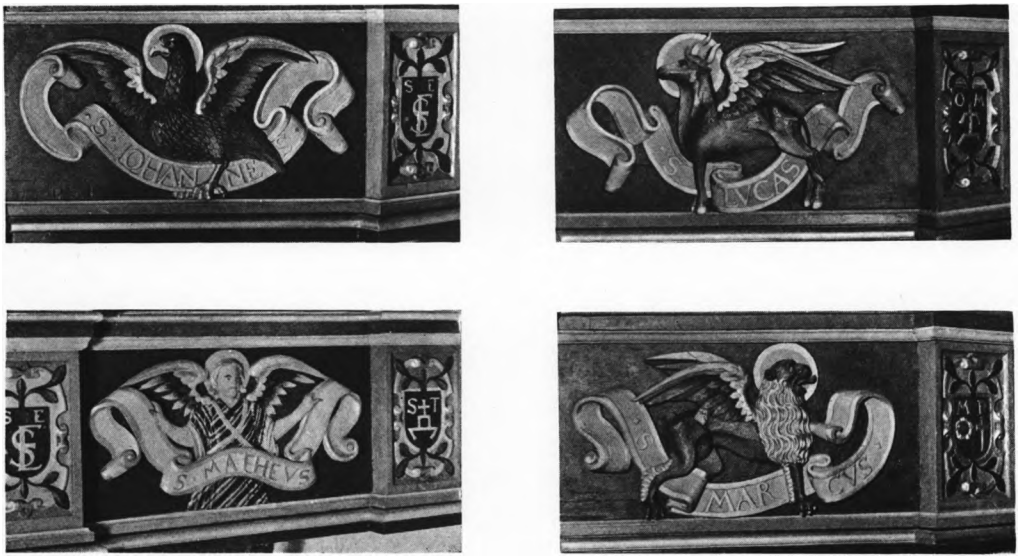

Fig. 9. Snoldelev. Felt fra Prædikestol, skaaret 1594 af Oluf Nielsen Krog (S. 1030).

lav Trekantgavl. I Midtfeltet indsattes 1860 et Maleri paa Lærred, en Kopi af Thorvaldsens Kristus udført af F. L. Storch, hvis Signatur findes paa Bagsiden af Rammen. Ved Restaureringen 1926 saas der Spor af et ældre Alterbillede; Rammens Staffering[8] fra 1926 afløste en Egetræsmaling, hvorunder laa de oprindelige Farver: hvidt, perlegraat og Guld.

†Altertavle fra 1613, sikkert af Firsøjletype og med etagedelte Sidefelter. I Midtfeltet stod Nadverordene med forgyldte Bogstaver, i Sidefelterne Trosbekendelsen og Fadervor, i Topstykket de ti Bud. I det midterste Postamentfelt: »Vor Herre Jesus sagde til sine Disciple etc.«, i de yderste Postamentfelter paa Latin: »I Kristi Aar 1613, da Christian 4. regerede og denne Kirkes Patron var Mag. Poul Kimæ, og sognepræsten var hr. Søren Eriksen Assens, er denne Tavle opsat e.m. 1945 Pedersen, Kannik og Sakristan i Roskilde, og Soønenræsten var Hr Søren og prydet i det Aar, da der blev sluttet Fred mellem Danske og Svenske efter to Aars Krig« (Præsteindberetning 1759).

Altersølv. Kalk (Fig. 7) fra 1598. Den sekssidede Fod er udfliget i seks Kølbuer, hvorimellem der er spidse Tunger, og har svær Fodplade af samme Kontur samt Standkant med Ruder mellem Streger; paa en af Fodens Tunger sidder et lille, støbt Krucifiks. Det sekskantede Skaft ledsages af fire Profilbælter med samme Ornament som Standkanten; Knoppen, der minder om Taarnby (S. 291), har seks Rudebosser med graverede Akantusfirblade og paa Over- og Undersiden seks Foldeværksrygge, hvorimellem seks smaa Tunger, som prydes af graverede, maureskeagtige Ornamenter. Bægeret, der vistnok er fornyet, hviler i en oprindelig, støbt Ornamentkrans med Englehoveder og Frugtbundter i gennembrudt Arbejde; paa Fodens Overside et to Gange indslaaet, ukendt Mestermærke, et Bomærke i Skjold. Under Foden graverede Versaler: »1598 Snoldeløf Kirckes Kalck« og: »XLIX Lod«. *Disk* fra 1598 med graveret Cirkelkors og paa Undersiden graverede Versaler: »Hane patinam cum calice inaurato fabre fieri fecit patronus huius ecclesiæ Snoldeløf m.

E. M.1945

Fig. 10—13. Snoldelev. Postamentfelter fra Oluf Krogs Prædikestol (S. 1030).

Paullus Petreius anno I. C. MDXCIIX huius loci pastore d(omi)n(o) Severino Erico Assenio templi tutoribus Oluf Mortensøn oc Sven Tygesøn« (»denne Disk og Kalk af forgyldt Arbejde lod Snoldelev Kirkes Patron, Mag. Poul Pedersen, udføre i Kristi Aar 1598, da Hr. Søren Eriksen Assens var Sognepræst og O. M. og S. T. Kirkeværger«). *Oblatæske* fra o. 1729, oval, med Profilbælter paa det hvælvede Laag; paa Undersiden graveret Kursiv: »K. C. Leegaard« (sml. †Alterklæde S. 1027) og Mestermærke [17]29 for Jean Marie Lenoir, København (Bøje 355). Nyere *Vinkande.*

Sygekalk (Fig. 8) fra 1641, 11,5 cm høj. Den sekstungede Fod har profileret Fodplade og hulstavprofileret Standkant; paa Oversiden er der graveret Cirkelkors og en Versalindskrift i to Baand: »Possessio ecclesiarum Swandelowensis(!) et Tunensis pastor Arnoldus Conradi Malenstedi anno 1641« (»S. og Tune Kirkers Ejendom Sognepræst Arnold Konradsen Malensted i Aaret 1641«). Det svære, sekssidede Skaft ledsages af fire Profilbælter, Knoppen har paa Over- og Undersiden seks hulstavindrammede Tunger og graverede Korsblomster paa de mellemfaldende Ruder; Bægeret er halvkugleformet. Samtidig *Disk* med graveret Cirkelkors. Tilhørende *Vinflaske* med Oblatskruegemme og Mestermærke for Hans Holm, København, død 1810 (Bøje 838). En *†Vinflaske* med Oblatskruegemme bekostedes af Oberstinde Schumacher (Præsteindb.).

Alterstager af Malm, nyere Efterligninger af Renaissancestager.

†Røgelsekar af »Kobber«, nævnt 1688 (Synsforretn.).

†Messehagel, nævnt 1688, af rødt Fløjl med Guldkniplinger om (Synsforretn.).

Døbefont fra 1849, af Fyr, formet som en Kalk; graamalet.

Døbefont, romansk, af Granit, sikkert Roskildetype; kun den nederste Del af Kummen, brudt i to Stykker, er bevaret; intet Afløb. I Kirkegaardens Sydøsthjørne.

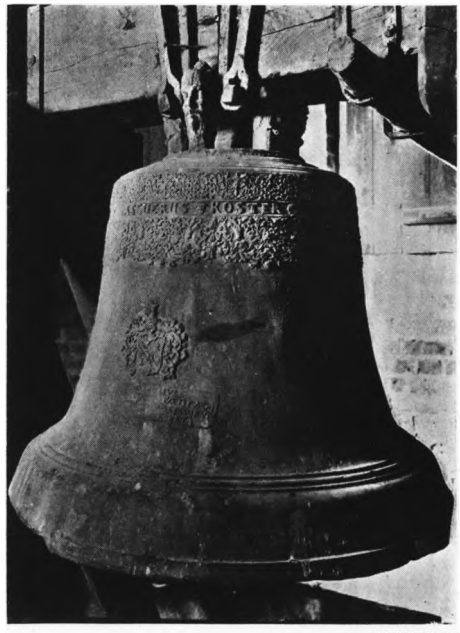
†Døbefont af Billedhuggerarbejde, med tilhørende †*Himmel,* »hvorpaa er seks Piller ungefæhr $^1/_2$ Alen høje«, forestillende Retfærd, Styrke, Klogskab, Tro, Haab og Kærlighed; »derover er en Krone, hvorpaa aller øverst staaer Christus med et Barn paa Armen. Paa Himmelen imellem bemeldte Piller ere tvende smaae udhugne Billeder, Christus, som døbes af Johannes« (Præsteindb.).

Daabsfad 1844, af Krontin med Mestermærke for L. V. Buntzen 1844. Et stort † *Tinf ad* nævnes 1688 (Synsforretning).

Daabskande fra 1862, af Tin.

†Korgitter. 1688 siger en Synsforretning, at Skillerummet mellem Kirken og Koret vil med Tiden renoveres.

Prædikestol fra 1594, skaaret af Oluf Krog i Roskilde. Tre af de fire Storfelter indeholder Reliefscener, det første en Fremstilling af Ordets Forkyndelse (Fig. 9), svarende til Vindinge (S. 1016), de to andre Kristi Daab og Nadverens Indstiftelse; fjerde Felt indeholder en Kartouche med Reliefversaler: »M. Martinus Petri pastor canonicus et sacristan(us) eccl(esi)æ Roskild(ensis) huius eccl(esi)æ patronus hoc opus fieri curabat anno Domini 1594« (»Mag. Morten Pedersen, Præst, Kannik og Sakristan i Roskilde og Patron for denne Kirke, lod dette Arbejde udføre i Herrens Aar 1594«). Alle Felterne havde mistet deres Arkader, der fornyedes 1926 efter Motiver i Vindinge (S: 1016), men uden Trekantgavle. I de bevarede Fodstykker staar Reliefversaler: »Verbum Domini manet in æternum« (»Herrens Ord bliver i Evighed«). Paa Hjørnerne staar joniske Hermer, afvekslende mandlige og kvindelige, hvis enkle Skafter prydes af Kannelurer med Hængeklæde og Frugtbundt; et enkelt Skaft har dog Kassetteværk; Skaftet paa Hermen nærmest Væggen fornyedes 1926, da Stolen flyttedes ud fra Væggen. Den gennemløbende Frise har Reliefversaler, 1. Cor. 2 paa Latin. De høje Postamentfelter indeholder elegant skaarne Relieffer af Evangelisttegnene (Fig. 10—13) med Skriftbaand, hvorpaa staar Navnene med Reliefversaler. Postamentfremspringene har Kartoucher med Skjolde, der fra Øst indeholder: Snedkerens Signatur O N og derunder en Krog, Kirkeværgen Oluf Mortensens Bomærke og Initialer O M, Morten Pedersens Initialer M P samt Kors og Krans, Sognepræsten Søren Eriksens sammenskrevne Initialer samt Kirkeværgen Svend Tygesens Bomærke og S T (sml. Disk S. 1028). Glat Underbaldakin med profilerede Hjørnelister og nyere, flad Hængekugle; tidligere hvilede Stolen paa en Fodstolpe. Opgangen stammer fra 1926, og samtidig istandsattes Stolen med brogede Farver, graahvide Relieffer og gyldne Indskrifter[8].

E. M. 1945

Fig. 14. Snoldelev. Klokke støbt 1687 af Ahasverus Koster van der Hart (S. 1031).

Himmel, nu paa Loftet, med malet Aarstal 1618, uregelmæssigt syvsidet; Undersiden deles af profilerede Lister i syv Felter, under det midterste er der en Kogle.
Paa Frisen staar gyldne Versaler paa blaa Bund, Luk. 11,28 paa Latin samt Aarstallet 1618 og med sort: LT 1866.

Stolestaderne stammer fra o. 1625. Alle Gavlene har kannelerede Dobbeltpilastre med Profilkapitæler og -baser over et fælles Postament, der paa Nordrækken er prydet med varierende Kassetteværk og paa Sydsiden, hvor Pilastrene mangler Baser, har nyt Fladsnit udført af Mette Mortensen, Gadstrup, efter Tegning af Tony Müller. Nordsidens to østligste Gavle er af Fyr, fra o. 1630; Gavlene har over et fælles Postament med groft Fladsnit to bredt riflede Pilastre med Profilkapitæler og -baser, hvis Underside har et kølbueagtigt Indsnit; paa Frisen er der store Reliefversaler paa prikhugget Bund: HAK og KSD, henvisende til Sognepræsten Hr. Arnold Konradsen og Hustru. Alle Staderne har nyere Trekantgavle. Østpanelerne er fra Caspar Lubbekes Værksted, hver med to profilerede Fyldinger, der foroven afsluttes af de sædvanlige, dobbelte Bladbøjler. De lodrette Rammestykker, hvoraf to er savet midt igennem, har tre fordybede Felter, det midterste rektangulært, de andre halvrundt afsluttede. Staffering fra 1927 i graa Toner.

Præste- og *Degnestolen,* hvis øverste Del fjernedes 1926, bestaar delvis af gammelt Materiale. Præstestolens Udskæringer er udført af Mette Mortensen, Gadstrup, efter Tegning af Arkitekt K. Varming.

†Pulpitur i Kirkens Vestende fjernedes 1865.

Pengeblok fra 1600'rne, af Eg, jernbunden, med stor Bøjle over Pengeslidsen; ved en Restaurering i 1938 fandtes i Sprækkerne tre slidte Sølvmønter fra 1676, 1680 og 1686. Tidligere blaamalet, nu i renset Træ.

Kirkeskib, skænket 1923, tremastet Bark uden Navn, med amerikansk Flag.

†Sejerværk kaldes 1688 gammelt og »vil aarlig koste en Hob« (Synsforretning).

Klokker. 1) (Fig. 14) 1687, omstøbt (Synsforretning) af Ahasverus Koster van der Hart. Reliefversaler mellem Akantusbladfriser med Masker: »Assuerus Koster van der Hart me fecit Coppenhagen anno 1687«. Paa Klokkelegemet staar med Relief versaler et Vers af Thomas Kingo[9]:

»Her henger jeg som skal til Herren Eder kalde,
Tunghørig Sjæle, o staar op og lader falde
Aid Verdens Sysel, gaar og hører Herrens Røst,
Saa ringer jeg for Liig til Eders Siæle Trøst.
En Mule kosted mig i denne Efterhøst Ao. 1687«.

Paa Klokkelegemets anden Side findes Mules Vaaben og derunder Relief-versaler: »Wilhelm Mule hans kongl. Mayts. Justitz og Cancellie Raad og Assessor udi dend høyeste Ret«. Tvm. 109 cm.

2) Omstøbt 1840 af I. C. og H. Gamst, København. Den gamle *†Klokke* fra 1389 havde Indskriften: »O Maria bescheremt ouuer al, so verre als men mi hören sal. Anno Domini mccclxxxix«[10].

†Klokker. Ved Klokkeskatten 1528 afleveredes en Klokke og 1602 endnu een[11].

GRAVMINDER

Gravsten. 1) O. 1311. »[An]no D(omi)ni MCCCXI die b . . .« (»i Herrens Aar 1311 paa S . . . Dag . . .«). Brudstykke af trapezformet, gotlandsk Kalksten, 84 cm bred, med Randskrift af fordybede Majuskler. I Vaabenhuset, tidligere »Fodtrin i Døren i vestre Side af Kirkegaardsdiget« (Kornerup).

2) 1300'rne. Brudstykke af trapezformet Kalksten, 81 cm bred, med enkelte Majuskelrester. Senere er Stenen blevet genbenyttet og forsynet med en sekundær Indskrift, hvoraf kun enkelte Versaler kan læses. Ligger nu som Dørtrin i Vaabenhuset.

3) O. 1723. Sophia Peittersdatter Lissen, født i Kiøbenhavn 1671, gift med Jens Rasmussen, Borger og Købmand i Roeskilde, anden Gang gift med Peder Sørensen, »Borger og Kiøbmand her sammesteds«, død 1723. Peter Sørensen døde 17… Kalksten, 210x115 cm. Stenen skal være hidført fra Roskilde Domkirke[12]. I Snoldelevgaards Have, Snoldelev.

4) 1700'rne. Kalksten, 222 x 152 cm, med Hjørnecirkler hvori Relieffer af Evangelisttegnene, mellem de øvre den opstandne Frelser, mellem de nedre et Kranie og vinget Timeglas. Af en sikkert sekundær Indskrift kan kun læses: Rasmus . . . 1795 . . . 181?. I Hastrup By, hvor der findes en Del fuldstændig udslidte Sten[13].

5) O. 1839. Ane Jensdatter, født 5. Jan. 1769, gift i 1791 med Niels Olsen, som døde 1815 efter 24 Aars Ægteskab; hun døde 4. Aug. 1839. Kalksten, 166 x 104 cm. Sammesteds som Nr. 3.

†Gravsten, alle nævnt i Præsteindberetningen 1759. 1) O. 1619. Søren Eriksen Assens, Præst i 26 Aar, Provst i tre Aar, død efter otte Aars Ægteskab med Dorothea (seks Børn) 22. Juni 1619, 56 Aar gammel. Latinsk Indskrift. I Koret.

2) O. 1681. Johan Jacobsen Rud, Kapellan i tre Aar i Himmeløf, i 15 Aar

i Snollelow og Tune, gift første Gang i to Aar med sin Forgængers Enke Cecilie Bartholinsdatter, anden Gang med Inger Nielsdatter Charisius (otte Børn, tre døde, hvorimellem Johan, seks Aar gammel). Han døde 26. Aug. 1680, 45 Aar gammel, hun 27. Marts 1681, 37 Aar gammel. Latinsk Indskrift. Stenen laa over en aaben Grav i Skibets Gang, tæt ved Koret, og var lige saa bred som Gangen. Østligt i Skibet.

3) O. 1746. Magister Constantin Lydersen Lassen, Vicepastor 1716, Sognepræst 1735, gift første Gang med Formandens eneste Datter Elisabeth Muule Højelse (syv Sønner, otte Døtre), der døde i Barselseng 23. Marts 1741, 42 Aar gammel, anden Gang i fem Aar med Walborg Maria Mariager (een Søn, to Døtre), død 23. Nov. 1746 56 Aar gammel. I Koret.

4) »Salig Magister Lassens Enke og Arvinger«. I Koret.

KILDER OG HENVISNINGER

Regnskaber 1645—46, i Roskilde Domkapitels Kirkers Rgsk. 1591—1676 (LA). — Synsforretning 1688 i Ramsø Herreds Tingbog 1686—1688 (LA), Synsprotokoller 1812—19, 1820—22, 1823—43, 1844—77, 1870—95 (LA). — Kaldsbøger 1812—13, 1813—19, 1819—26, 1825 ff. (ved Embedet). — Præsteindberetning til Hofman 1759 (LA). — Museumsindberetninger af Knud V. Barfoed og Poul Nørlund 1915, Niels Termansen 1917 (Prædikestol), C. A. Jensen 1926. Revideret af E. Moltke, Elna Møller og Kirsten Weber-Andersen 1945.

V. Koch. Notebog IV. 1893. S. 108 f. (NM). — J. Kornerup: Thune Herred antiqvarisk undersøgt i Sommeren 1876 (NM).

H. F. Rørdam: Prædikestolen i Snoldelev Kirke, i Kirkehist. Saml. 4. R. 2. 1891—93. S. 535—38. — Snoldelev-Tune. 1939. S. 31—56.

[1] J. O. Arhnung: Roskilde Domkapitels Historie I, 81 f., 358. [2] Fortegnelse over Danmarks Kirker 1666 (RA). [3] Kronens Skøder II, 599. [4] Fortegnelser over Kirker og Kirkeejere 1726—97 (RA). [5] Planken blev fundet og delvis udhugget af Arkitekt C. G. Schultz 1935. [6] Af Ole Søndergaard. [7] Suhm: Nye Saml. til den danske Historie. 1794. III, 116. [8] Af Peter Kristian Andersen. [9] Snoldelev-Tune S. 50. [10] Kirkehist. Saml. II, 86. [11] AarbKbh. 1917. S. 34. [12] AarbKbh. 1914. S. 63. [13] AarbKbh. 1914. S. 64.

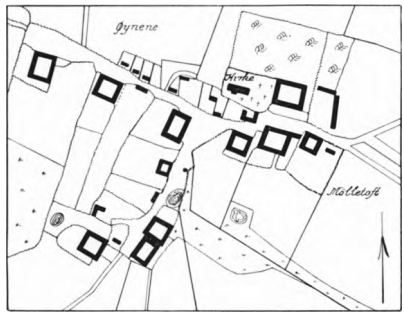

Fig. 15. Snoldelev 1805.